

els següents passatges de la *Cròn.* de Jaume I: «l'arquistisbe --- pregà'ns molt, per Déus e per amor d'ell, que nós *que* volguéssim fer composició ab nostres hòmens, e que él *que* pogués parlar entre nós e éls» (cap. 30, I, 78), «E éls dixeren que --- nós *que* ixíssim ab VII que fossen de nostre consel, e éls *que* vendrien VI o VIII» (cap. 33, I, 86). —

²² *AlcM* inclou també *quedir* 'objecció, queixa' amb un exemple d'un escriptor valencià, i *quediran* 'allò que la gent diu d'altri, la crítica que en fa', en el refrà mall. «En *Quediran* se va morir de fam, i En *Quediré* es va campar bé» (*quediran* en aquest sentit ja en *DFgra.*). Aquestes formacions ens recorden, és natural, el personatge imaginari del *Llibre de Merav.* de Lluïl: «La un d'aquells hòmens hauia nom Pochmopreu (=Poc-m'ho-preu), e l'altre hauia nom *Quemdiriahom* (*AlcM*, que cita del «Proemi» del llibre VIII de l'edició de J. Rosselló, 1903; en l'ed. de S. Galmés, *NCl.* III, 7.7 s'escriu com *Diriahom* o *En Diriahom*, i de fet creiem que s'ha d'entendre *Què-n-diria-hom*) (amb *INDE*, i no *MIHI*); cf. *Cataquèjaràs*, nom d'un mariner en el *Tirant* (ed. Riquer, p. 232, cap. 100). — ²³ *AlcM* cita de la *Crònica* de Muntaner (ed. Coroleu, 1886), capítol 32: «--- però, *quesvulla* se'n diguen ---», però en l'edició de Barcino hom llegeix: «però, *què es vullen* se'n diguen» (I, 69.24). — ²⁴ Manuscrit I té *qualsevol part*. — ²⁵ Notem els exemples: «Què us diré? *Quisque* fes festa, lo senyor rey pensava en sos afers» (capítol 86, II, 57.23); l'editor tradueix «encara que d'altres fessin»; «Mas, *quisque* n'hagués goig, los genovesos n'hagren gran dolor» (cap. 203, VI, 27.25), «Un jorn de juliol, que feia molt gran sesta, tots aquells del castell eren qui per ombres, qui dormien --- En Ferran Xemenis, *quisque* dormís, ell vetllava així com aquell qui tenia gran càrrec» (cap. 222, VI, 61.30); «E mentre festa se faia tan gran, *quisque* hagués festa, frare Roger estava en gran pensament» (Muntaner, *Expedició*, *NCl.* VII, 34.19). — ²⁶ Es tracta d'un proverbi, però no comprès bé per l'editor que grafia com «*què és que dia* [sic] lo bander ---».

Què, V. *qüern* (QUATRE)

Queb «cotxe descobert, de tipus semblant a la victòria, en el qual el cotxer va darrera de tot, guiant ell el vehicle i fent passar les regnes per damunt del cos del cotxe i del cap dels senyors que hi van» (JAmades, *BDC* XXII, 1934, 190, que el dóna a Barcelona), i, a més s. v. *cab* «vehicle de passeig de dues rodes amb capota, per a dues persones. Té la particularitat que el pescant està situat darrera els seients i quasi al nivell de la capota» (ib., p. 90), tots dos de l'angl. *cab* (forma abreujada de *cabriolet*), que podia ser un cotxe de dos o de quatre persones.

Quebít 'cop donat al cap' (Maó, Men.), variant de *CÀPIT*, vegeu-hi *Quebralla*, variant de *creballa*, que se sent en algunes bandes; *quebrassa*, *quebrassat*, V.

crebassa (CREBAR) *Quebre*, variant mall. de *cabre* *Quec* 'buscarell, ocell' (Maó, Men.), de l'onomatopeia del cant d'aquest ocell; veg. també *qüec* (infra)

⁵ *Quec*, -ga, 'cada un, una', ant.: doc. de S. XII de Segarra «tolgren --- a Jovan Berenger e a R. Tora III miger. de for. que valie sete sol. una *queiga*» (Pujol, *DocsVgUrg.*, 6.3); «De tots los plets comunals --- auditz los clams de *quega* part --- que'ls drets que sien fets e ls judicis complitz e atorgats axí com seran jutjats de *queg<u>es parts*» (*Usatges*, *NCl.*, 66-7), «*Unaquega gens* (= gent) eleis a si sa pròpia custuma per lig» (ib., 28); text de 1180-1190 «--- *unaquega* guisa ---» (*Est. de Lleng. i Lit. Cat.* x, 1985, 90), rar en català, comú en occità antic: *quec* «chaque; chacun» (*PDPF*); en el PSW molts exemples de *quec*, *quega*, *quic*: «Et ajudem lor un *quic* ('cadascú') segon nostre poder» (*Homél.* prov.), «*Quex* (= quecs) hom e *quega* femena a ('ha') dos angels, un bon et altre mal» (ib.), «Deus comanda ad un *quic* homen ---» (ib.), «E l pairis respond per lui, e per u *quec* o fai e per una *quega*» (*Sermons*), «--- ad una *quega* creatura ---» (ib.); existia a més una variant femenina *quecha* (PSW): a judicar pels exemples occitans i catalans, sembla venir del ll. UNUSQUÍ(S)QUE (cf. oc. ant. *usquec* id.), analitzat com un *quec*; el fem. de UNAQUAEQUE; veg. a més *queques* en el seu lloc alfabètic.

Quec 'padrí', *queca* 'padrina', infantil, en to despectiu, segons Griera: «Els avis paterns, per distingir-los dels padrins de fonts són dits: *padrí de part de pare* ---. Els néts, en to despectiu, anomenen els padrins per *quec* i *queca*, i si veuen que no els estimen els donen el malnom de *padrí bord*» (recollit a Torelló, *Plana* de V., *BDC* XVII, 1929, 84).

Quec, V. *quequejar* *Qüec* 'crit estrident i inarticulat' (Mall.), onomatopeia: *fer qüec* 'morir-se', irònic i familiar (Manacor), usat per AMÀlcover en les *Rondalles* (*AlcM*) *Queco*, -ca, V. *quequejar* *Qüecos* 'carusses, gestos grotescos amb la boca o la cara' (Eiv., *AlcM*): mot de creació infantil *Queda*, *quedada*, *quedament*, *quedar*, V. *quiet*

⁴⁵ *Quedi*: mot esmentat com a nom d'un arbre o d'arbust en *Medicines Particulars* d'Ibn Wáfíd (ms. segle XIV): «Dix Johan Demaçan --- que l *quedi* és arbre semblant de palma e fa fruit que gita bona olor e mesclat en los olis de bona olor» (p. 57); cf. fr. *cadie* «arbrisseau (famille des caesalpinées) originaire d'Arabie qu'on cultive chez nous en serre chaude»; segons Devic el nom àrab és *qadi*.

Quedimia: apareix en *Alcoati*, text traduït de l'àrab (ms. S. XIV): «la *quedimia* can (= quan) se lava és temprada en calor e en fredor» (p. lxxiii); és forma alterada del ll. *cadmīa* o *cadmēa* 'calamina, o òxid de zinc', 'òxid de metall que s'aplica als fornals' (del gr. χαδμειν id.), cat. *CADMI* i *CALAMINA*, que s'usava com a substància medicinal. En *Alcoati* figura